

การสร้างฐานข้อมูลกาโรละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร Creating a Database of Folk Games for the Elderly in Kamphaeng Phet Province

พิมพ์นารา บรรจง¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) นำเสนอผลการสำรวจและการจัดหมวดหมู่การละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร 2) นำเสนอการละเล่นพื้นบ้านที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และ 3) นำเสนอการจัดทำฐานข้อมูลการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) ในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 400 คน จากทั้ง 11 อำเภอ และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการละเล่นพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 6 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร นักวิชาการ และปราชญ์ชาวบ้าน

ผลการวิจัยพบว่า 1) หมวดหมู่การละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร มี 1 หมวดหมู่ ได้แก่ หมวดหมู่การแสดง ประกอบด้วย ระบำ ก.ไก่ รำคล้องช้าง รำแม่ศรี ลิเกป่า ระบำร้องแก้ รำโทน และรำวงพื้นบ้าน โดยใช้เพศของผู้เล่นเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภทการละเล่น เพศหญิง เพศชายและเพศหญิง และไม่กำหนดเพศ และวิธีการละเล่น แบ่งเป็น การร้องรำ และการร้องรำโต้ตอบ 2) เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคัดเลือกการละเล่นที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุได้แก่ การละเล่นที่ไม่ต้องเคลื่อนไหวรวดเร็ว/รุนแรง การละเล่นที่ช่วยให้ความเพลิดเพลิน การละเล่นที่ทำให้ได้พบปะพูดคุยกัน และการละเล่นที่ได้ฝึกความคิด/ความจำ ตามลำดับ โดยการละเล่นที่ผ่านการคัดเลือกให้เป็นการละเล่นที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่สุดได้แก่ ระบำ ก.ไก่ รำคล้องช้าง และรำโทนพื้นบ้าน 3) จัดระบบของข้อมูลการละเล่นในรูปแบบของฐานข้อมูลโดยการแบ่งตามชื่อ ลักษณะวิธีการ และลักษณะของผู้เล่น จึงได้ชุดข้อมูลแบ่งออกเป็น ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการละเล่น ข้อมูลผู้เล่น และข้อมูลเพลง/ดนตรี ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงความเหมือนหรือแตกต่างของการละเล่นแต่ละการละเล่นได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การละเล่นพื้นบ้าน, ผู้สูงอายุ, ฐานข้อมูล

Abstract

This article aims to 1) present the result of the survey and classification of elder folk games in Kamphaeng Phet Province, 2) present suitable folk games for the elderly, and 3) create a database of elder-friendly folk games in Kamphaeng Phet Province. This study used a quantitative research methodology with a sample of 400 older people (aged 60 years and over) from 11 districts in Kamphaeng Phet Province and a qualitative research approach to collect data from six people involved in folk games in Kamphaeng Phet Province, including cultural specialists from Kamphaeng Phet provincial culture office, academics, and Kamphaeng Phet local intellectuals.

¹ อาจารย์ ดร. สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

The results showed that 1) there was 1 category of folk play for the elderly in Kamphaeng Phet Province, namely, the performance category. It consists of Kor Kai dance, the elephant round-up dance, the Mae Sri dance, the musical folk drama (li-kae-pa), the Rong Khae dance, the Tone dance, and the Thai folk dance. The other criteria for categorizing the games can be used from the player's gender divided into female-only dance, male and female dances, and undefined gender and the method of playing, divided into singing-dancing and singing-dancing in response. 2) The criteria for selecting suitable games for the elderly are based on games that do not require quick or forceful movements, provide enjoyment, allow them to interact and communicate, and improve thinking and memory skills. The three chosen games are Kor Kai dance, the elephant, and the Tone dance. 3) Organize the folk game data system in a database by dividing it by name, style, method, and player characteristics. Therefore, the data set is divided into general information, gameplay information, player information, and song/music information which can show the similarities or differences between each play more clearly.

Keywords: Folk Games, Elderly, Database

บทนำ

จากการที่รัฐบาลได้กำหนดให้เรื่อง “สังคมสูงอายุ” เป็นหลักในมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ ในการดำเนินการยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ซึ่งได้มีการกำหนดเป้าหมายผู้สูงอายุไทยเป็น Active Ageing – Healthy, Security, and Participation ประกอบด้วย 2 มาตรการ ได้แก่ มาตรการที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนทุกวัย (6 Sustainable) และมาตรการที่ 2 ยกระดับขีดความสามารถสู่ การบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (4 Change) ทั้งนี้ภายใต้มาตรการที่ 1 เป็นการมุ่งเน้นแนวทางการขับเคลื่อน เกี่ยวกับการเตรียมพร้อมทางด้านคุณภาพชีวิตและสังคมแวดล้อมให้กับผู้สูงอายุในการที่จะใช้ชีวิตตามสิทธิ การมีรายได้ การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและชุมชนรวมไปถึงการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพและ เศรษฐกิจทั้งของผู้สูงอายุและเยาวชนที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมด้วย (กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2562)

ความต้องการของผู้สูงอายุทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านการพัฒนาความรู้ ด้านรายได้และ สวัสดิการสังคม และด้านครอบครัวและสังคม โดยที่ด้านครอบครัวและสังคมนี้เองต้องมีการได้รับการเอาใจใส่ จากทางครอบครัว ต้องการมีส่วนร่วมกับชุมชนในสังคมเพื่อลดความเปราะบาง และการเป็นประโยชน์ต่อสังคม และชุมชนเพื่อให้เกิดการยอมรับตัวตน (ณัฐรัฐจิตา เทวาลีศสกุล และคณะ, 2559) ซึ่งการมีกิจกรรมที่จะ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุในชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชน ส่งเสริมให้เกิดการยอมรับตัวตนทั้งของตนเอง และของคนในสังคมจะสามารถช่วยลดปัญหาการเกิดช่องว่างระหว่างผู้สูงอายุกับสังคม โดยจังหวัดกำแพงเพชรเอง ถือเป็นพื้นที่หนึ่งที่กำลังเข้าสู่สังคมสูงวัยและต้องการลดปัญหาดังกล่าวเช่นกัน

การเล่นพื้นบ้านถือเป็นกิจกรรมที่มีการเล่นสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากรุ่นสู่รุ่น มุ่งเน้นให้เกิด ความสนุกสนานในหมู่คณะ ส่งเสริมคุณค่าของตนเองให้มีความกล้าคิด กล้าแสดงออก ทำให้ผู้เล่นเกิดการปรับตัว ให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข อีกทั้งยังช่วยให้ฝึกฝนการสังเกตเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ไหวพริบ สร้างความ สามัคคีในหมู่คณะ นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย รวมทั้งยังช่วยให้ผู้เล่นทุกกลุ่มวัย ได้เรียนรู้และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของไทยให้คงอยู่สืบไป (สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา, 2560)

ทั้งนี้พิทักษ์ สาคร นายกเทศมนตรีตำบลวังเจ้า กล่าวว่า การละเล่นพื้นบ้านไทยถือเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ให้กับคนในครอบครัวและชุมชนในทุกช่วงวัย สอดคล้องกับนโยบายด้านการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตอีกทั้งยังช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่รุ่นสู่รุ่น ซึ่งจากข้อมูลเพิ่มเติมยังพบว่าผู้สูงอายุที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทยได้รับความสุขกายสบายใจ มีความสดชื่นและเข้ากับสังคมได้อีกทั้งยังเปิดตัวเองมากกว่าที่เคย (ThaiHealth Official, 2563)

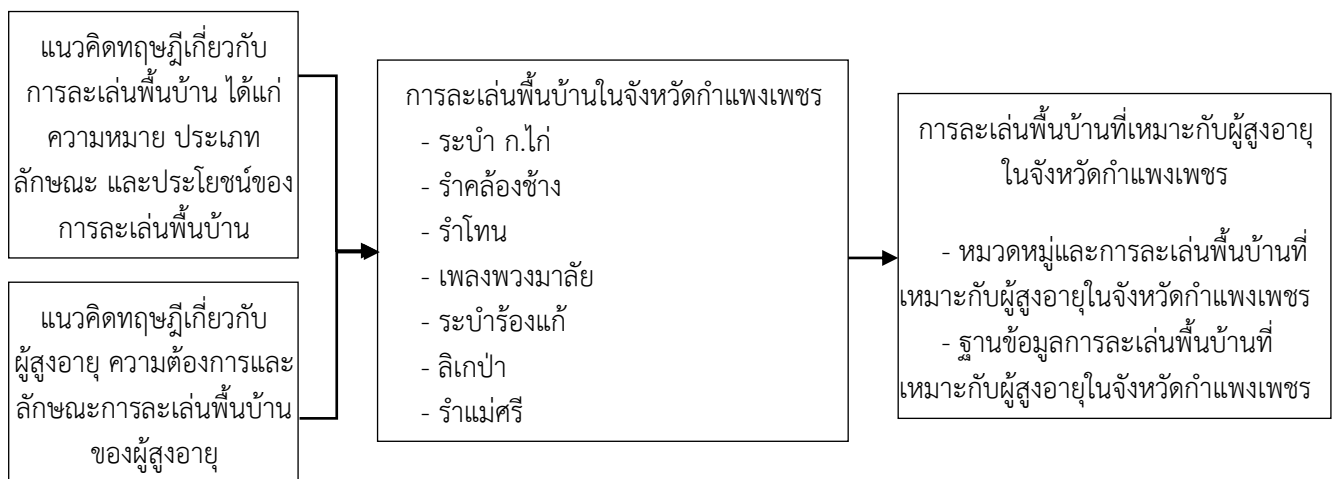
กิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมในสังคมให้แก่ผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดีควรมีความสอดคล้องต่อกลุ่มผู้เล่นการละเล่นพื้นบ้านจึงเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองบทบาทดังกล่าวได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของคนจากรุ่นสู่รุ่นอันจะเป็นการสืบสานเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอันดีงามให้สืบทอดไปได้อีกด้วย ทั้งนี้ในแต่ละท้องถิ่นที่จะมีความแตกต่างของการละเล่นตามความแตกต่างของสภาวะแวดล้อม ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งในจังหวัดกำแพงเพชรมีการละเล่นพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นอยู่อย่างหลากหลาย ซึ่งมีทั้งที่เป็นที่รู้จักในวงกว้างและบางการละเล่นอาจเกือบสูญหายไปบ้างแล้ว อาทิ ระเบ้า ก.ไก่ รำคล้องช้าง เป็นต้น ซึ่งการใช้การละเล่นพื้นบ้านเป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มให้เกิดขึ้นในชุมชนนั้น นอกจากจะเป็นการให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้วยังสามารถส่งเสริมให้คนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมได้มีโอกาสในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อการอยู่ร่วมกันใน “สังคมสูงวัย” อีกด้วย

การละเล่นพื้นบ้านที่มีอยู่ของจังหวัดกำแพงเพชรและสอดคล้องกับการนำมาเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุรวมทั้งคนในชุมชนได้ จะมีส่วนช่วยในการดำเนินงานตามมาตรการการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนทุกวัย (6 Sustainable) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านของจังหวัดกำแพงเพชรที่มีความสำคัญต่อผู้สูงอายุอันจะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักยภาพสูงสุด นำไปสู่การวิจัยเรื่อง *การสร้างฐานข้อมูลการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร*

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจและจัดหมวดหมู่การละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อคัดเลือกการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานประกอบด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีรายละเอียดการศึกษาดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยใช้ในการสำรวจและจัดหมวดหมู่การเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร และประกอบการวิเคราะห์ลักษณะการเล่นพื้นบ้านของผู้สูงอายุในการคัดเลือกการเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 134,246 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, ม.ป.ป.) ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเปรียบเทียบของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 400 คน (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549) ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ โดยทำการกระจายการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมทั้ง 11 อำเภอของจังหวัดกำแพงเพชรตามอัตราส่วนประชากรผู้สูงอายุในแต่ละอำเภอ ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามอัตราส่วนประชากรใน 11 อำเภอของจังหวัดกำแพงเพชร

อำเภอ	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
เมืองกำแพงเพชร	38,946	116
ไทรงาม	9,440	28
คลองลาน	10,989	33
ชาณุวรลักษบุรี	20,324	60
คลองขลุง	14,532	43
พรานกระต่าย	13,292	40
ลานกระบือ	7,441	22
ทรายทองวัฒนา	4,241	13
ปางศิลาทอง	5,347	16
บึงสามัคคี	4,777	14
โกสัมพีนคร	4,940	15
รวมทั้งสิ้น	134,269	400

(สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, ม.ป.ป.)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ทดสอบเครื่องมือความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน โดยแบบสอบถามมีรูปแบบของคำถาม 2 รูปแบบ คือ คำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple choice question) และคำถามแสดงความคิดเห็น (Open-ended questions) แบ่งคำถามเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานะทางครอบครัว และรายได้

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่นสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่การเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับลักษณะการเล่นพื้นบ้านที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2564 ถึงวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ.2564 จากนั้นทำการตรวจสอบรายละเอียดและความสมบูรณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน จำนวน 400 ชุด จากนั้นนำแบบสอบถามมากรอกรายละเอียด บันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่นสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร และการจัดหมวดหมู่การละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ด้วยค่าความถี่ (frequencies) และค่าร้อยละ (percentage)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ลักษณะการละเล่นพื้นบ้านที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ด้วยค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard division)

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะการละเล่นพื้นบ้านที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามการละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร ด้วยการทดสอบค่าที่ (t-test) แบบ Independent

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยใช้ในการวิเคราะห์การจัดหมวดหมู่และคัดเลือกการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร และการจัดทำฐานข้อมูลการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก มีจำนวน 6 คน สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่

ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน 2 คน

- นางสาวพรพรรณ ชุ่มเปี่ยม อายุ 56 ปี วัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร
- นางสาวปฐมภรณ์ จรรย์วิทยานนท์ อายุ 41 ปี วัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร

นักวิชาการด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน

- นางเยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิ์รักษา อายุ 66 ปี ที่ปรึกษาผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- นางจรรุวรรณ คงเผ่าพงษ์ อายุ 50 ปี ครูชำนาญการพิเศษ

ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 2 คน

- นางสาวสุขศรี สิทธิ อายุ 65 ปี ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น
- นายสันติ อภัยราช อายุ 74 ปี ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยแบบสัมภาษณ์ฯ มีโครงสร้างคำถาม 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล การจัดหมวดหมู่/ประเภทการละเล่นพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชร และการคัดเลือกการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และมีขออนุญาตเพื่อการจดบันทึก บันทึกเสียงและถ่ายภาพ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2564 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ.2564

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการพรรณาน้ำเนื้อหาอย่างเป็นระบบตามเนื้อหาที่ศึกษา วิเคราะห์และจัดกลุ่มเนื้อหาตามตัวแปร และประเด็นตามกำหนด คัดสรรข้อมูลที่ต้องการและตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปพร้อมข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเรียงตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1: เพื่อสำรวจและจัดหมวดหมู่การเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร
การเล่นพื้นบ้านในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

1. ผลการสำรวจการเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

จากการสำรวจพบว่าการเล่นพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชรที่มีอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วย รำคล้องช้าง ระบาย.ไก่ รำโทน รำแม่ศรี เพลงพวงมาลัย ระบายร้องแก และลิเกป่า

ตารางที่ 2 การเล่นพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชรที่เป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

การเล่นพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชร	จำนวนผู้สูงอายุที่รู้จักการเล่น	ร้อยละ
ระบาย ก.ไก่	335	83.8
รำคล้องช้าง	295	73.8
รำแม่ศรี	7	1.8
ลิเกป่า	95	23.8
ระบายร้องแก	145	36.3
เพลงพวงมาลัย	182	45.5
รำโทน	261	65.3

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้จัก ระบาย ก.ไก่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.8 รองลงมาคือ รำคล้องช้าง คิดเป็นร้อยละ 73.8 รำโทน คิดเป็นร้อยละ 65.3 เพลงพวงมาลัย คิดเป็นร้อยละ 45.5 ระบายร้องแก คิดเป็นร้อยละ 36.3 ลิเกป่า คิดเป็นร้อยละ 23.8 และลำดับสุดท้าย ได้แก่ รำแม่ศรี คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

2. การจัดหมวดหมู่การเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

จากการสำรวจเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่การเล่นพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชรสามารถแบ่งหมวดหมู่ได้ตามลักษณะกิจกรรมในการเล่นจากทั้งหมด 3 ลักษณะกิจกรรมได้แก่ การแสดง มหรสพ และกีฬาและนันทนาการ ซึ่งผลการสำรวจพบว่า การเล่นพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชรโดยส่วนใหญ่ถูกจัดอยู่ในหมวดหมู่ของลักษณะกิจกรรมประเภทการแสดง ที่ลักษณะการเล่นอย่างมีแบบแผนเป็นการร้องประกอบการฟ้อนรำ ดนตรี และเพลง ซึ่งเมื่อพิจารณาด้วยเกณฑ์ของพื้นที่การเล่นสามารถจัดอยู่ได้ทั้งในหมวดหมู่การเล่นกลางแจ้งและการเล่นในร่ม

ทั้งนี้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเล่นพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีการอธิบายถึงลักษณะของการเล่น วิธีการเล่น ลักษณะของผู้เล่น ผู้วิจัยจึงได้แบ่งรายละเอียดผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

วิธีการเล่นของการเล่นพื้นบ้าน

การเล่นพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชรจัดเป็นการเล่นในรูปแบบการแสดง เป็นกิจกรรมที่ไม่มีอุปกรณ์ในการเล่น แต่ใช้การให้จังหวะด้วยการปรบมือของผู้เข้าร่วมเล่น หรือจังหวะดนตรีและการรำรำโดยไม่ได้ระบุหรือกำหนดท่าทางที่ชัดเจน โดยรูปแบบการเล่นแบ่งออกเป็นดังนี้

1. ระบำ ก.ไก่ ผู้เล่นมีทั้งชายและหญิง เป็นลักษณะการเกี่ยวพาราสีของชายหญิง วิธีการเล่นคือ ให้ชายและหญิงสลับกันร้องโต้ตอบกันไปมาโดยมีการกำหนดการเริ่มต้นร้องด้วยตัวอักษรไทย ก.ไก่ ถึง ฮ.นกฮูก

2. รำคล้องช้าง ผู้เล่นมีทั้งชายและหญิง เป็นลักษณะการเกี่ยวพาราสีของชายหญิง วิธีการเล่นคือ ฝ่ายชายจะออกมาร้องรำแล้วนำผ้าไปคล้องฝ่ายหญิงที่ตนสนใจให้ออกมารำด้วยกัน

3. รำแม่ศรี ผู้เล่นเป็นหญิงล้วน เป็นลักษณะการแสดง วิธีการเล่นคือ ผู้แสดงเป็นแม่ศรีจะนั่งกลางวงล้อม ผู้ก่ฝ้าปิดตาพนมมือ ผู้แสดงลูกคู่ที่นั่งรายล้อมจะเชื้อเชิญแม่ศรีให้เข้าทรงและรำตามทำนองเพลงพร้อมลูกคู่

4. ลิเกป่า เป็นลักษณะการร้องรำไปเรื่อยๆ ไม่มีจุดประสงค์หรือเป้าหมาย ไม่มีการกำหนดผู้เล่นที่ชัดเจน เป็นการร้องรำเพื่อความสนุกสนาน

5. ระเบี้ยวร้องแก้ ผู้เล่นมีทั้งชายและหญิง เป็นลักษณะการเกี่ยวพาราสี วิธีการเล่นคือ ฝ่ายหญิงและฝ่ายชายนั่งล้อมวงและออกมาร้องบทกลอนโต้ตอบเป็นคู่ ประกอบการรำรำโดยไม่กำหนดท่า เพื่อบนที่ล้อมวงจะร้องรับเป็นลูกคู่ สลับมาร้องจนครบทุกคู่

6. รำโชน เป็นลักษณะการร้องรำคล้ายกับการรำวง ไม่มีการกำหนดผู้เล่นที่ชัดเจน

7. รำวงพื้นบ้าน เป็นลักษณะการรำวงรูปแบบหนึ่งที่ดัดแปลงไปเป็นรำวงมาตรฐานในที่สุด ซึ่งแตกต่างจากรำวงมาตรฐานที่รำวงพื้นบ้านไม่มีการกำหนดท่ารำ ผู้เล่นสามารถรำท่าไหนก็ได้ตามเพลงที่ร้อง ทั้งนี้จากวิธีการเล่นของการละเล่นพื้นบ้านดังกล่าวนำไปสู่การเกณฑ์การจัดแบ่งประเภทของการละเล่น ดังนี้

1. เพศ

1.1 เพศหญิง ได้แก่ รำแม่ศรี

1.2 เพศชาย และเพศหญิง ได้แก่ ระเบี้ยว ก.ไก่ รำคล้องช้าง ระเบี้ยวร้องแก้

1.3 ไม่กำหนดเพศ ได้แก่ ลิเกป่า รำโชน รำวงพื้นบ้าน

2. วิธีการละเล่น

2.1 การร้องรำ ได้แก่ รำแม่ศรี ลิเกป่า รำโชน รำวงพื้นบ้าน

2.2 การร้องรำโต้ตอบ ได้แก่ ระเบี้ยว ก.ไก่ รำคล้องช้าง ระเบี้ยวร้องแก้

วิธีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้านในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

จากการสัมภาษณ์พบว่า การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ใช้วิธีการเรียนการสอนโดยมีการนำเนื้อหาไปบูรณาการกับรายวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาพื้นบ้านของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร และทางจังหวัดฯ ได้มีการเปิดโอกาสให้คนในจังหวัดได้มีส่วนร่วมผ่านการจัดเวทีการแสดงเพื่อการถ่ายทอดและการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2: เพื่อคัดเลือกการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

การละเล่นที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

จากผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ พบว่า ลักษณะการละเล่นพื้นบ้านที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรควรมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ได้แก่ การละเล่นที่ไม่ต้องเคลื่อนไหวรวดเร็ว/รุนแรงเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การละเล่นที่ช่วยให้ความเพลิดเพลิน การละเล่นที่ทำให้ได้พบปะพูดคุยกัน และการละเล่นที่ได้ฝึกความคิด/ความจำ ตามลำดับ ส่วนลักษณะการละเล่นพื้นบ้านที่ผู้สูงอายุให้ความสนใจน้อยที่สุดคือ การละเล่นที่เป็นเกมหรือกีฬา

นอกจากนั้นจากผลการสำรวจยังพบว่า การละเล่นพื้นบ้านที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ที่สอดคล้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ การละเล่น ระบุว่า ก.ไก่ ราค็องซ่าง รำโทน รำวงพื้นบ้าน ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิहरษา (2564) กล่าวว่า การละเล่นพื้นบ้านที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ คือ การละเล่น ระบุว่า ก.ไก่ เพราะมีวิธีการเล่นที่ไม่ยาก ไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์เสริมในการเล่น อาศัยการปรบมือให้จังหวะ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้เล่น ดังนั้นผู้เล่นสามารถรวมกลุ่มทำกิจกรรมได้ตลอดเวลา

นอกจากนั้นผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังระบุว่า นอกจากระบุว่า ก.ไก่ แล้วราค็องซ่างเป็นอีกหนึ่ง การละเล่นที่ในรูปแบบการร้องรำ โต้ตอบโดยแตกต่างจากระบาย ก.ไก่ ที่ผู้สูงอายุจะได้ใช้ฝาค็องคอบประกอบ การละเล่นและการแต่งเนื้อร้องโดยไม่ต้องใช้ตัวอักษรกำหนด ดังนั้นผู้สูงอายุจะได้รูปแบบการละเล่นที่หลากหลายมากขึ้น

ในส่วนของรำโทน และรำวงพื้นบ้านนั้น จารุวรรณ คงเผ่าพงษ์ (2564) กล่าวว่า รำโทนและรำวงพื้นบ้าน มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งถือเป็นเพียงการใช้ชื่อเรียกที่แตกต่างกันแต่รูปแบบการละเล่นเป็นแบบเดียวกัน ซึ่งในบางพื้นที่ของจังหวัดกำแพงเพชรอาจเรียกว่ารำโทน รำโทนพื้นบ้าน รำวงพื้นบ้าน ซึ่งความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุคือการที่ผู้เล่นได้มีอิสระในการคิดทำรำยาว ถือเป็นลักษณะของกิจกรรมเข้าจังหวะรูปแบบหนึ่งที่ไม่ต้องเคลื่อนไหวรวดเร็วและไม่รุนแรง

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การละเล่นพื้นบ้านที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 3 การละเล่น ได้แก่ รำโทนพื้นบ้าน ระบุว่า ก.ไก่ และราค็องซ่าง โดยพิจารณาจากวิธีในการเล่นที่จดจำได้ง่าย ใช้อุปกรณ์น้อย ใช้การปรบมือเพื่อให้จังหวะ เป็นการละเล่นที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย และการละเล่นทั้ง 3 มีวิธีการเล่นไม่ซ้ำซ้อนกันไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย อีกทั้งยังมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3: เพื่อจัดทำฐานข้อมูลการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรทั้ง 3 การละเล่น ได้แก่ รำโทนพื้นบ้าน ระบุว่า ก.ไก่ และราค็องซ่าง มาทำการจัดระเบียบข้อมูลของการละเล่นทั้ง 3 และจัดทำฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ จากข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักได้มีการระบุและอธิบายถึงชื่อการละเล่น ลักษณะของการละเล่น วิธีการละเล่น และลักษณะของผู้เล่น ดังปรากฏในผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นอกจากนั้นผู้วิจัยได้นำมาข้อมูลดังกล่าวมาแบ่งองค์ความรู้อย่างเป็นสัดส่วนโดยอ้างอิงแนวทางการสำรวจข้อมูลระบบสารสนเทศฐานข้อมูลกำแพงเพชรศึกษาที่มีความเกี่ยวข้อง ได้แก่ วัฒนธรรมการแสดง โดยแบ่งข้อมูลเป็น ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการแสดง ข้อมูลผู้แสดง และข้อมูลเพลง/ดนตรี (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2561) จากข้อมูลดังกล่าวการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรจึงสามารถแบ่งองค์ความรู้เป็นส่วนต่างๆ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการละเล่น ข้อมูลผู้เล่น และข้อมูลเพลง/ดนตรี

ตารางที่ 3 ข้อมูลการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

ข้อมูลการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร			
	รำโทนพื้นบ้าน	ระบุว่า ก.ไก่	ราค็องซ่าง
ข้อมูลทั่วไป			
ชื่อการแสดง	รำโทนพื้นบ้าน	ระบุว่า ก.ไก่	ราค็องซ่าง
ชื่อเรียกอื่นๆ	รำโทน		
โอกาสที่ใช้	- ช่วงเวลาว่าง	ช่วงเวลาว่าง	ช่วงเวลาว่าง

ข้อมูลการเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร			
	รำโทนพื้นบ้าน	ระบำ ก.ไก่	รำคล้องช้าง
	- ช่วงงานประเพณีท้องถิ่น		
ผู้คิดค้น	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
สถานที่จัด การเล่น	ชุมชน, เวทีการแสดง ในร่ม/กลางแจ้ง	ชุมชน, เวทีการแสดง ในร่ม/กลางแจ้ง	ชุมชน, เวทีการแสดง ในร่ม/กลางแจ้ง
ข้อมูลการเล่น			
ลักษณะการเล่น	การร้องรำเพลงโทน	การร้องรำเกี่ยวพาราฮี	การร้องรำเกี่ยวพาราฮี
อุปกรณ์การเล่น	ไม่มี	ไม่มี	ผ้าสำหรับคล้องคอ, ผ้าพันคอ, ผ้าคลุม
ขั้นตอน/วิธีการ/ กระบวนการ	มีการร้องเพลงโทน พื้นบ้าน โดยผู้เล่นจะ ออกมารำรำร่วมกัน ลักษณะคล้ายการรำวง	ให้ชายและหญิงสลับกัน ร้องโต้ตอบกันไปมาโดยมี การกำหนดการเริ่มต้นร้อง ด้วยตัวอักษรไทย ก.ไก่ ถึง ฮ.นกฮูก	ฝ่ายชายจะออกมาร้องรำ แล้วนำผ้าไปคล้องฝ่าย หญิงที่ตนสนใจให้ออกมา รำด้วยกัน
ทางการเล่น จำเพาะ	ไม่กำหนด	ไม่กำหนด	ไม่กำหนด
ข้อมูลผู้เล่น			
เพศ	ไม่กำหนด	ชายและหญิง	ชายและหญิง
จำนวน	ไม่กำหนด	ไม่กำหนดจำนวนทั้งหมด แต่ให้มีจำนวนฝ่ายชาย เท่ากับฝ่ายหญิง	ไม่กำหนดจำนวนทั้งหมด แต่ให้มีจำนวนฝ่ายชาย เท่ากับฝ่ายหญิง
การแต่งกาย	แต่งกายชุดพื้นบ้าน	แต่งกายชุดพื้นบ้าน	แต่งกายชุดพื้นบ้าน มีผ้าคล้องคอเป็น เครื่องประกอบการเล่น
ข้อมูลเพลง/ดนตรี			
เพลง	เพลงโทนพื้นบ้าน	เพลงระบำ ก.ไก่	เพลงรำคล้องช้าง
เนื้อร้อง/ทำนอง	ไม่กำหนด	เนื้อร้องเกี่ยวพาราฮีโดยมี ตัวอักษร ก.ไก่ ถึง ฮ.นกฮูก เป็นตัวกำหนดการ สร้างสรรค์เนื้อร้อง	เนื้อร้องเกี่ยวพาราฮีสลับ ระหว่างหญิงชาย
ผู้ประพันธ์	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
เครื่องดนตรี ประกอบ	ใช้เครื่องดนตรีกำกับ จังหวะได้แก่ กรับ ฉิ่ง กลอง	ใช้เครื่องดนตรีกำกับ จังหวะได้แก่ กรับ ฉิ่ง กลอง	ใช้เครื่องดนตรีกำกับ จังหวะได้แก่ กรับ ฉิ่ง กลอง

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผลการวิจัยเรียงตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1: การสำรวจและจัดหมวดหมู่การเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

การเล่นพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชรตามที่ปรากฏจากการสำรวจมีจำนวนทั้งสิ้น 7 การเล่นได้แก่ ระบาย ก.ไก่ รำคล้องช้าง รำโทน เพลงพวงมาลัย ระบายร้องแก้ ลีเกปา และรำแม่ศรี ซึ่งแต่ละการเล่นจะมีวิธีการเล่นที่ทำให้ผู้เล่นได้มีส่วนร่วมอย่างสนุกสนาน ทั้งนี้การเล่นดังกล่าวถูกจัดอยู่ในหมวดหมู่การเล่นรูปแบบการแสดง ที่สามารถเล่นได้ทั้งกลางแจ้งและในร่ม โดยมีลักษณะและรูปแบบของการเล่นเป็นการร้อง การขับ การรำ ประกอบการให้จังหวะเพลงหรือดนตรี เป็นไปตามลักษณะที่ระบุไว้ในมูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (ม.ป.ป.) และมีความสอดคล้องกับการแบ่งการเล่นของภาคกลาง 6 ประเภทโดย ผอบ โปะษะกฤษณะ (2532) โดยการเล่นพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชรสอดคล้องกับการแบ่ง 2 ประเภท ใน 6 ประเภท ได้แก่ การเล่นกลางแจ้งที่มีบทร้องและไม่มีบทร้อง และการเล่นในร่มที่มีบทร้องและไม่มีบทร้อง นอกจากนี้ยังพบว่าในการจัดหมวดหมู่การเล่นรูปแบบการแสดงดังกล่าวแล้วยังสามารถจำแนกการเล่นพื้นบ้านในจังหวัดกำแพงเพชรดังกล่าวออกเป็นประเภทย่อยโดยใช้เกณฑ์การจำแนกได้แก่ ลักษณะของผู้เล่น และเกณฑ์วิธีการเล่น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2: การคัดเลือกการเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

ในการคัดเลือกการเล่นพื้นบ้านที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการการเล่นที่มีลักษณะตอบสนองความต้องการ ได้แก่ การเล่นที่ไม่ต้องเคลื่อนไหวรวดเร็ว/รุนแรง การเล่นที่ช่วยให้ความเพลิดเพลิน การเล่นที่ทำให้ได้พบปะพูดคุยกัน และการเล่นที่ได้ฝึกความคิด/ความจำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุของ กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ (2562) ในการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ และด้านสังคม ทั้งนี้การเล่นที่ไม่ต้องเคลื่อนไหวรวดเร็ว/รุนแรงและการเล่นที่ได้ฝึกความคิด/ความจำจะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายของผู้สูงอายุ และการเล่นที่ทำให้ได้พบปะพูดคุยกันจะตอบสนองต่อความต้องการทางด้านสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่คนส่วนใหญ่มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ตอบสนองต่อความต้องการทางด้านสังคมของคนทุกช่วงวัย แต่ในทางกลับกันผู้สูงอายุไม่ได้มีความต้องการเพียงด้านเดียวเท่านั้น การใช้การเล่นพื้นบ้านเข้ามาเป็นกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุจะสามารถตอบสนองความต้องการได้มากกว่าหนึ่งด้าน

จากลักษณะการเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ ระบาย ก.ไก่ ซึ่งพบว่าเป็นการเล่นที่มีวิธีการเล่นที่ง่ายเนื่องจากไม่มีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์หรือเครื่องดนตรีเพิ่มเติมในการเล่น ใช้การปรบมือเพื่อให้จังหวะระหว่างการเล่น ซึ่งการเล่นสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เนื่องจากเป็นการร้องรำโต้ตอบระหว่างชายและหญิง

อีกทั้งยังมีข้อกำหนดสำหรับการเล่นเป็นตัวอักษรไทย ก.ไก่ ถึง ฮ.นกฮูก ทำให้ผู้เล่นที่เป็นผู้สูงอายุได้ใช้สมองอยู่ตลอดเวลาช่วยในการฝึกทักษะการคิดและความจำอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัย

นอกจากระบาย ก.ไก่ ยังมีการเล่นอีก 2 การเล่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับระบาย ก.ไก่ ได้แก่ รำคล้องช้างและรำโทนพื้นบ้าน ซึ่งมีความแตกต่างกันในเรื่องใจการเล่นไม่มากนัก ผู้สูงอายุสามารถเลือกการเล่นมาเป็นกิจกรรมที่ใช้ในการรวมกลุ่มได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น ลดความเบื่อหน่ายจำเจจากการทำกิจกรรมด้วยการเล่นเดิมซ้ำๆ

ตามแนวคิดของณัฐรุจิธา เทวาเลิศสกุล และคณะ (2559) ได้เสนอไว้เกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุไว้ทั้งหมด 4 ด้านนั้น มีความสอดคล้องกับ การที่ผู้สูงอายุได้ร่วมทำกิจกรรมผ่านการเล่นพื้นบ้านสำหรับ

ผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรถึง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีการเคลื่อนไหวส่งผลต่อ สุขอนามัย ด้านการพัฒนาความรู้ที่ผู้สูงอายุจะได้มีการพัฒนาการใช้สมองจากการคิดและความจำผ่านเนื้อเพลง ที่ใช้ ด้านครอบครัวและสังคมที่จะเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในชุมชนและครอบครัวได้มีส่วนร่วม ในการดูแลผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3: การจัดทำฐานข้อมูลการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

ฐานข้อมูลการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ ระเบียบ ก.ไก่ รำคล้องช้าง และรำโทนพื้นบ้านถูกจัดระเบียบและรวบรวมเป็นองค์ความรู้ซึ่งส่งผลต่อการแสดงให้เห็นถึงคุณค่าทาง วัฒนธรรม อัตลักษณ์ของชุมชน รวมไปถึงการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิต อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะความคิด ความจำ และการใช้ภาษาของผู้สูงอายุ สะท้อนสอดคล้องกับแนวคิดของ สารโจน์ มีวงษ์สม (2541) ที่กล่าวถึงคุณค่าของการละเล่นไว้ทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ คุณค่าทางด้านวัฒนธรรม ด้านสังคมการละเล่นพื้นบ้าน และด้านภาษาการละเล่นพื้นบ้าน

ทั้งนี้การจัดทำฐานข้อมูลการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรมีส่วนช่วยในการ ดำรงอยู่ของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านและสืบทอดไปยังชนรุ่นหลัง สอดคล้องกับแนวคิดของ ที่ให้ความเห็น ว่าการสืบทอดทางวัฒนธรรมจะยังคงอยู่โดยมีการปรับตัวผ่านโครงสร้างสังคมและการกระทบของวัฒนธรรม สมัยใหม่ โดยมีได้สูญหายไปแต่อย่างไร

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำองค์ความรู้จากฐานข้อมูลไปใช้ในการเผยแพร่เพื่อเป็นการอนุรักษ์และ สืบสานวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านต่อไป
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจสามารถนำแนวทางการรวบรวมข้อมูลในลักษณะของการละเล่น พื้นบ้านไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือการศึกษาค้นคว้าต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2562). *มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ (ฉบับปรับปรุง)* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ (2562). *เด็กรู้ เตรียมพร้อมก่อนสูงวัย*. สำนักพิมพ์บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ณัฐธิดา เทวเลิศสกุล, วณิศา ศิริวรสกุล และชัชศรัณย์ รอดยิ้ม. (2559). แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุจากภาระให้เป็นพลัง กรณีศึกษาเทศบาลนครรังสิต. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 9(1), 529-545.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สำนักพิมพ์ วี.อินเตอร์พริ้นท์.
- ผอบ โปษะกฤษณะ. (2532). *การละเล่นของไทย*. มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน.
<https://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=13&chap=7&page=chap7.htm>
- มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (ม.ป.ป.). *การละเล่นของไทย*.
<https://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=13&chap=7&page=chap7.htm>
&fbclid=IwAR30EHHvJt2ydYKMPqKEkPbXr6plm5gaNT8f-UsG504CtZBxQ9wbl_OEGfl
- (ม.ป.ป.). *การละเล่นพื้นเมือง*.
https://www.saranukromthai.or.th/Ebook/BOOK23/pdf/book23_3.pdf
- สาโรจน์ มีวงษ์สม. (2541). *การละเล่นพื้นบ้านของเด็กไทย 4 ภาค*. สำนักพิมพ์บริษัท เอส.ที.พี.เวิลด์ มีเดีย.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (ม.ป.ป.). *สถิติประชากรรายจังหวัด เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2564 ตามช่วงอายุ 60 ปี ถึง 120 ปี: จังหวัดกำแพงเพชร*.
<https://stat.bora.dopa.go.th/StatMIS/#/ReportStat/3>
- สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา. (2560). *การละเล่นพื้นบ้านไทย*.
สำนักพิมพ์โรงพิมพ์ ชัน แพคเกจจิ้ง (2014).
- สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2561). *แนวทางการสำรวจข้อมูลเพื่อบรรจุไว้ในระบบสารสนเทศฐานข้อมูลกำแพงเพชรศึกษา*.
<https://acc.kpru.ac.th/main//contents/pdf/KPRUStudies3.pdf>
- ThaiHealth Official. (25 มีนาคม 2563). *การละเล่นพื้นบ้าน สร้างสุขภาพสูงวัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)*. <https://www.thaihealth.or.th/การละเล่นพื้นบ้าน-สร้าง/>